

УДК 81'42'246.2

ІНТЕРЛІНГВАЛЬНІ ВКЛЮЧЕННЯ ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА АВТОРСЬКОГО ЗАДУМУ

Інтерлінгвальні включення є вербальним засобом, через який автор доносить свій задум, інтенцію в найприйнятнішій для нього формі. Для цього він укладає його в певну іншомовну оболонку. Завдання читача – побачити цю оболонку в тексті й розкрити ідею, яка в ній укладена, приховану інформацію, яку вона в собі таїть. Вибір шляхів зображення дійсності в художньому тексті, в тому числі використання інтерлінгвальних включень, здійснюється автором свідомо і є елементом особливого авторського стилю.

Ключові слова: інтенціональність, інтерлінгвальність, етнічна література, лінгвокреативність.

Постановка наукової проблеми

Інтерлінгвальні включення являють собою актуалізацію механізму інтерлінгвальності, який скеровує вибір та введення іншомовного компоненту як у спілкування білінгвів, так і в художній текст. В лінгвістиці неодноразово піднімалися питання вивчення зміни кодів з позицій семантики і прагматики [2; 8; 10; 11]. Детальний розгляд отримали особливості проблеми багатомовності в художньому тексті [1; 6; 9]. На важливість дослідження інтерлінгвальних включень вказують фахівці в галузі перекладу тексту, лінгвокультурознавства [4; 7]. Лінгвістична література свідчить про підвищений інтерес до комплексного опису функціонально-семантичних характеристик інтерлінгвальності та її ролі в інтерпретації художніх текстів.

Для розкриття принципу дії механізму інтерлінгвальності необхідно подати всебічний опис особливостей його включення в художній текст. **Мета** ж цієї роботи – розкрити інтенціональну природу інтерлінгвальних включень в художній текст. Матеріалом для аналізу служить текст вірша Дженіс Мірікітані «Ламаючи традицію» (Janice Mirikitani. Breaking Tradition).

Виклад основного матеріалу

Темою вірша є вивільнення жінки з кола обов'язків, які на неї покладаються сім'єю, набуття нею власного «голосу», бажання довести силу її духу. У вірші змальовано три покоління жінок – бабуся, мати й дочка. Мати переконує, що її життя відрізняється від життя бабусі, і передбачає, що життя її дочки не таке, як у неї. Лейтмотивом звучать слова «I deny I am like my mother» та «My daughter denies she is like me». В даному творі особливо посилені мотиви змінності життя і різниці між поколіннями. Все більшого значення набуває тема відходу від традицій. Конфлікт між традицією та сучасністю стає настільки актуальним, що його винесено в найсильнішу позицію тексту – його назву «Breaking Tradition».

Характерною для вірша є метафора кімнати (this room we lock ourselves in), яка представляє життя жінки, регламентоване традиціями сім'ї, правилами виховання і поведінки, усталеною, звичною роллю. Жінка пам'ятає, яке життя вела її мати: She kept her room neat with silence,

defiance smothered in requirements to be otonashii;
passion and loudness wrapped in an obi,
her steps confined to ceremony,
the weight of her sacrifice she carries like
a foetus. Guilt passed on in our bones [12].

Два інтерлінгвальних включення, введені автором до тексту вірша, вказують на етнічну приналежність героїнь: вони є представницями японо-американської сім'ї і культури. Слово *otonashii* означає «слухняний, покірний, спокійний» і вживається для характеристики дорослої людини, в даному випадку жінки.

Мораль і побут японського народу говорять про те, що жінка ніколи не належить собі: народившись, вона є власністю батька, потім чоловіка, потім старшого сина. Тисячоліття панівного світу чоловічої культури докорінно перевиховали жінку, не тільки в побутовому і психологічному плані, а навіть в антропологічному: японська жінка типово вся в м'якості, покірності, в красивості, у повільних рухах і сором'язливості, цей тип жінки, схожої на метелик фарбами, на кролика – рухами.

Оннадайгаку, велике вчення для жінок, – японський домострой – вчить назавжди підкорятися батьку, чоловіку, сину, ніколи не ревнувати, нікому не перечити, нікому не дорікати.

Обмеженість життя японської жінки, скутої традиціями сім'ї, підкреслюється вживанням ще одного інтерлінгвального включення *obi*, яке є назвою широкого, важкого поясу, що підперезує жіноче традиційне плаття-кімоно. Обі сягає 30 см. в ширині й 4 м. в довжині, зав'язується великим декоративним бантом на спині. Існують складні правила японського етикету про те, які обі можна носити в яких ситуаціях і яким бантом їх слід зав'язувати.

Жінка не бажає повторювати життя своєї матері, не хоче займати принизливе становище, де її можливості і здібності зводяться до функції орнаментальності (*our possibilities must be compressed to the size of pearls, displayed only as passive chokers, charms around our neck*). Вона хоче, щоб почули про її біди, страждання, пройдені випробування. Вона заявляє про свою нескореність і право на свободу: *I want to tell my daughter of this room*

*of myself
filled with tears of shakuhachi,
the light in my hands,
poems about madness,
the music of yellow guitars...[12]*

Наступне інтерлінгвальне включення *shakuhachi* є назвою бамбукової флейти для духовної практики – виконання медитативних мелодій та класичних японських творів. Мелодії *сякухаті* передають найтонкіші ефекти в

інтонації, в тому числі і такі барвисті звукові нюанси, як шурхіт, шелест та ін. Головний же характерний звук вражає м'якістю й густотою тембру. Гра на сякухаті може передати навіть людське дихання, яке стає начебто диханням самого життя.

Інтерлінгвальні включення у вірші створюють не просто японську культурну атмосферу – вони стають квінтесенцією мотивів традиційних сімейних стосунків і регламентованих ролей, а також неминучого конфлікту поколінь.

Крім того, японські включення вказують на автобіографічність вірша. Для його правильної інтерпретації як історико-культурного та індивідуально-авторського феномена необхідно розуміти і сприймати текст «як живий, такий що розгортається у своєму часі і своєму просторі» [3, с. 54]. Утримання при осягненні змісту тексту авторської антропології, онтології, естетики та іншого в їхній єдності, тобто в їх представленості в авторській інтенції, є умовою прочитання тексту в його повноті й цілісності, адже явлене в тексті є пережите й осмислене автором, а потім відтворене ним [5, с. 222].

Дженіс Мірікітані є представницею азіато-американської етнічної літератури. Вона народилася у сім'ї японо-американців напередодні Другої світової війни і разом із сім'єю була інтернована до концтаборів із 110 000 інших японо-американців. Гіркий досвід переміщення і другосортності (*sounds shaken from barbed wire and goodbyes and miracles of survival*) сильно вплинув на її формування як письменниці, яка намагається своєю творчістю зруйнувати стереотипи азіато-американців. Зрозуміло, що через дослідження історії своєї сім'ї письменниця знаходить свою ідентичність в деталях японо-американського досвіду. Їй вдається уникнути ностальгічних нот і культурної сентиментальності. Автор віршу відкидає мовчання і пасивність старших поколінь жінок, особливо їхню згоду з обмеженими поглядами на самих себе.

Мірікітані покінчила зі своєю етнічною традицією, написавши сильні, навіть сердиті, вірші про досвід японського життя «*by breaking tradition*». Але вона визнає, що цикл не закінчується. Вже дочка дивиться на життя матері

критично, а мати визнає, що вона не знає, чим живе її дитина: I do not know the contents of her room.

Творчість письменника, його авторська особистість, його герої і теми втілені в його мові й можуть бути досягнуті тільки в ньому і через нього.

Висновки дослідження

Підсумовуючи викладене, можна зробити висновок про те, що інтерлінгвальні включення є особливою формою лінгвокреативного мислення, результатом запрограмованого порушення мовної схеми і усвідомленим відхиленням від мовної норми з метою досягти певного ефекту.

Інтерлінгвальні включення – це вербальний засіб, через який автор доносить свій задум, інтенцію в найбільш прийнятній для нього формі. Для цього він якби укладає його в певну іншомовну оболонку. Завдання читача – побачити цю оболонку в тексті і розкрити ідею, яка в ній укладена, приховану інформацію, яку вона в собі таїть.

Вибір шляхів зображення дійсності в художньому тексті, в тому числі використання інтерлінгвальних включень, здійснюється автором свідомо і є елементом особливого авторського стилю.

ЛІТЕРАТУРА

1. Арнольд И. В. Семантика, стилистика, интертекстуальность. – СПбГУ, 1999. – 443с.
2. Бернацкая А.А. Антропонимы в аспекте межкультурной коммуникации // Лингвистическое образование и межкультурная коммуникация: проблемы, концепции, пути решения. Сб. статей. Красноярск, СибГТУ, 2003. – С.3-9
3. Валгина Н.С. Теория текста. – М.: Логос, 2003. – 159с.
4. Воробьев В.В. Лингвокультурология: теория и методы. – М., 1997
5. Гагаев П.А. Русские философско-педагогические учения XVIII-XX веков: культурно-исторический аспект. – М.: Русское слово, 2002. – 462с.
6. Гальперин И.Р. Текст как объект лингвистического исследования М.: Наука, 1981. — 138 с.

7. Гудков Д.Б. Теория и практика межкультурной коммуникации. – М.: ИТДГК «Генозис», 2003. – 288 с.
8. Красных В.В. Язык, сознание, коммуникация: Сб. статей. М.: «Филология», Вып. 4. – 128 с.
9. Лотман Ю.М. Анализ поэтического текста. – М.: Просвещение, 1972. – 271с.
10. Myers-Scotton Carol. An Introduction to Bilingualism // Language and Cognition. Cambridge University Press: 8 (3). – 2005. – P. 277-284
11. Gumperz John . Discourse Strategies. – Cambridge University Press: 1982. – 240 p.

Джерела ілюстративного матеріалу

12. Mikiritani J. Breaking Tradition // The heath anthology of American literature. Vol.2, 1994. – P. 3095-3096.

Ямчинская Т. Интерлингвальные включения как неотъемлемая составляющая авторского замысла.

Интерлингвальные включения являются вербальным средством, с помощью которого автор доносит свой замысел, интенцию в наиболее подходящей для него форме. Для этого он укладывает его в определенную иноязычную оболочку. Задача читателя – разглядеть эту оболочку в тексте и раскрыть заложенную в ней идею, скрытую информацию, которую она в себе таит. Выбор средств изображения действительности в художественном тексте, в том числе использование иноязычных вкраплений, осуществляется автором сознательно и выступает элементом особенного авторского стиля.

Ключевые слова: интенциональность, интерлингвальность, этническая литература, лингвокреативность.

Yamchynska T. Interlingual incorporations as an integral part of the author's intention.

Interlingual incorporations are linguistic means which serve to fulfill the author's intention in the most appropriate form. For this purpose the author uses foreign incorporations. The reader's task is to recognize them in the text and identify the idea, the information hidden in them. The choice of expressive means, as well as the use of interlingual incorporations, the author realizes deliberately. It serves as a distinctive element of the author's style.

Key-words: intentionality, interlinguality, ethnic literature, linguocreativity.